

Zatajuj se!

2. Zakaj se moramo zatajevati?

1. Dokler sta Adam in Eva še srečno živela v raju, jima še ni bilo treba zatajevanja. Volja jima je bila bolj nagnjena k dobremu nego k hudemu. Vsled podedovanega greha pa je naša volja zelo oslabela in vsa naša narava se je močno poslabšala. Kdor hoče še zdaj dober ostati, se mora zelo truditi in junaško bojevati. Ta hudi boj je naznanil sv. apostol Pavel z besedami: „Drugó postavó čutim v svojih udih, ki se bojuje zoper mojega duha... Dobrega, katero hočem, ne storim; marveč hudo, katerega nočem, to delam.“

To hudo nagnjenje se začne kaj zgodaj glasiti, že pri malem otroku. Že otroku se kaj slabega zdi lahko, prijetno in vabljivo, kaj dobrega pa težko, neprijetno, zoprno... Ako znaš naštetí sedem poglavitnih grehov, me boš že vsaj ponekoliko razumel, kaj hočem s tem povedati.

Komaj dobi deček prve hlačiice, deklica prvo lepše krilce, že se začne primerjati z drugimi otroci. Ako vidi take, ki so lepše oblečeni, jim noče nič kaj privoščiti tega; raje bi videl ta mali gizdavček, da bi ne bili tako lepi. Ako pa opazuje ubožne otroke v slabi in zakrpani obleki, jih začne gledati nekako postrani in zviška, morda jih celó zaničevati kot otroke nižje vrste. Glejte, tu že začne kazati napuh svoje rožičke.

Otrok je dobil lepo pomerančko ali kepico sladkorja, pa ga kdo poprosi: „Daj, daj meni!“ Menite li, da hoče dati? Krčvito začne k sebi stiskati svoje sladke dobrote, in gotovo se bo še začel jokati, ako se ne ustavi nadležna prošnja. Ali opazuj ga, kako mu je zelo pri srcu njegov — hranilniček, kako varuje in rad prešteva svoja darila — svoj mali zaklad! Glej, kako že poganja korenine — grda lakomnost, skopost in stiskavost!

Ako sta dobila bratce in sestrice večji košček, lepše darilce, kako hudo vreme nastane v tvojem mladem

srcu, — oči se bliskajo, zatohlo godrnjanje se oglašča, še ploha solzâ se ulije! Nevoščljivost pomenijo ti zatemneli oblaki na tvojem sicer jasnem licu.

Ali mar še niste videli jez ne ga otroka? Še govoriti ne zna, pa že otepa z rokami in nogami in kriči in se dere na vse pretege, ako se mu ne izpolni volja! In kako lenoba tlači in zadržuje večkrat človeka, to že tudi veš iz lastne izkušnje, kaj ne, da! Sladkosnednost, ki se imenuje tudi požrešnost, ako se prikazuje v večji meri, ti menda tudi ni več popolnoma tuja in nepoznana reč? Da, še celó taki se dobé, katerim so vseč nespodobne, ostudne — nečiste reči.

Glej, veselje do takih in enakih slabih in prepovedanih reči se imenuje hudonagnjenje, grešno poželenje. Kaj ne, zgodaj se ti napovedujejo nadležni sovražniki. Zato je pa tudi zgodaj treba krepkega odpora, — junaškega boja. Zmagovalno orožje za ta boj se pa imenuje zatajevanje ali premagovanje samega sebe. Torej le pridno brusi in krepko suči in junaško rabi to svitlo orožje!

2. Zatajevanje pa je človeku od leta do leta potrebniješe. Z leti namreč raste tudi hudo nagnjenje ter je vedno silnejše in nevarnejše. Hudemu poželenju pa se pridruži še drug, jako močan zaveznik, krepko ga podpirajo takozvane grešne nevarnosti. Nevarni so slabi zgledi zlobnih ljudi, kakršnih se nikjer ne manjka; nevarna je družčina in občevanje z izprijenimi tovariši; nevarni so pohujšljivi pogovori, nespodobne slike, spotakljivi spisi in nenravne knjige; nevarne so čestokrat razne veselice, igre in zabave itd. Vse take in enake nevarnosti se imenujejo tudi s skupnim imenom svet ali posvetnost. Ker je svet za tvoje srce nov mogočen sovražnik, ti je treba tudi novega junaškega boja, in tudi v tem boju je za zmago neobhodno potrebno orožje — premagovanje. Zatajevati se moraš, da se izogneš takim prijetnim rečem, ki bi ti bile nevarne, in zatajevati se moraš, da rabiš primerne pomočke, ki so potrebni v varstvo proti svetni zapeljivosti.

Dvojni vojski, v kateri napada človeško srce hudo nagnjenje in hudobni svet, se pa še jakó rad pridruži

tretji sovražnik — hudobni duh, ki je tem nevarnejši zaveznik, ker deluje nevidno, skrivno in zvijačno. In to je tretji dokaz, da se mora premagovati, veliko in krepko premagovati, kdor hoče rešiti in v plemenitosti ohraniti svojo dušo.

Kdor torej hoče srečno premagati vse svoje dušne sovražnike, naj se najprej nauči — premagati samega sebe!

3. Zatajevanje pa zahteva tudi božja zapoved. Sv. pismo gostokrat govori o tem krepkem sredstvu našega zveličanja. Navedem samo dve reči.

V onih starodavnih časih, ko Bog ni učil ljudi tako kakor zdaj, po svojih namestnikih, učiteljih, marveč se jim sam prikazoval in govoril z njimi, že takrat je imenoval zatajevanje kot edino sredstvo, edino orožje, s katerim se premaga greh. Ko je namreč videl ljubi Bog, kako ostudno grešno srce ima nevoščljivi in sovražni Kajn, ga je posvaril, rekoč:

„Zakaj se togotiš, in zakaj ti je obraz tako upadel? Glej, kakor tvoj brat si mi ljub, če dobro delaš. Ako pa hudobno delaš, ti bo kmalu za petami kazen za greh. „Premaguj poželenje do greha, in ti mu gospoduj!“

In v novi zavezi je Jezus mnogokrat zatrjeval, kako zelo nam je potrebno zatajevanje. Kar naravnost reče, da ne more biti njegov učenec in da se ne more zveličati, kdor se ne mara zatajevati: „Kdor hoče za menoj priti, naj zataji samega sebe, naj vzame svoj križ na ramo in naj hodi za menoj!“ — Zatajevanje velja pri človeku več kot vse drugo: Ako te desno oko pohujša, izderi ga in vrzi ga od sebe; bolje ti je z enim očesom iti v življenje, kakor dve očesi imeti, pa vrženemu biti v peklenski ogenj. Isto zahteva o roki in nogi ter pristavi, da je bolje hromemu in kruljevemu iti v nebesa nego z obema rokama in nogama priti v pekel. Ljubi Jezus hoče s tem reči: Ako ti je kakšna reč tako ljuba in draga kot desno oko, kot roka in noga, pa je ne smeš brez greha imeti, moraš jo pustiti.

Naš zastavonoša. Ko bi imel priložnost, da bi dal svojim čitateljem na glasovanje vprašanje: „Kdo je najpridnejši, da naj nosi zastavo pred hrabrimi vojščaki, ki se hočejo junaško bojevati zoper močne dušne sovražnike z nepremagljivim orožjem zatajevanja?“ sem prepričan, da bi po kratkem premisleku in medsebojnem pomenku soglasno pritrdili mojemu predlogu: „Sv. Alojzij bodi naš zastavonoša“? O tem sem tako prepričan, da sem mu že kar sam v vašem imenu prisodil ta častni naslov. Da sem opravičen, za tak predlog in tako razsodbo, dokazuje vse njegovo sveto življenje. Čitajte, n. pr., v knjižici: „Podobica sv. Alojzija ali njegova pot v nebesa“ V. odstavek str. 21. Pa ker bržkone nima vsak pri rokah one male knjižice, vam ga tukaj ponatisnem:

Do solz ganljiva je pokora sv. Alojzija v premagovanju in zatajevanju. Ne le, da ni nikdar pogledal kaj tacega, kar bi bilo količkaj nevarno njegovi čisti duši, zatajeval je toliko svoje oči, da tudi tacih reči ni gledal, katere bi bil smel gledati brez nevarnosti. Po ulicah je imel navadno v tla obrnene oči, da niti najnavadnejših hiš ni poznal, čeravno je bil več časa v kakem kraju. Slavno cesarico Marijo je spremljal z Laškega na Špansko, kjer je ostal tri leta na dvoru in moral vsak dan pred njo priti, pa je še poznal ni po obrazu; in v samostanu je bival dokaj časa, pa še ni vedel, kje predstojnik sedi. Toliko se je zatajeval v pogledu, da niti niso vedeli, kake barve je njegovo oko. Enako je pazil na svoj jezik, na svoja ušesa in svoj živi dan se je kesal in pokoril, ker je v svoji otročji nevednosti poslušal in govoril nečedne reči; govoril je le malo in sicer le kaj potrebnega ali bogoljubnega. Živel je na raznih dvorih med najmenitnejšimi ljudmi, kateri so si privoščili vse sladnosti, katere svet ponuja; on pa je živel, kakor bi bil največjega reveža sin. Ni se mu manjkalo šumnih veselíc, gledaliških iger, plesov in družih nečimernih izkazovanj; a on se jih ni vdeleževal, če je pa kdaj moral navzoč biti, jih ni hotel gledati, marveč bolj od zadaj je stal, oči pobesil in se na tihem z Bogom pogovarjal; nihče na svetu bi ga ne bil mogel pripraviti

k plesu. Do ostajanja je bilo najboljših in najokusniših jedil in pijač; a on se je od 11. leta dalje v sredo, petek in saboto postil ob kruhu in vodi, po okoliščinah pa še večkrat; tudi sicer je užival tako malo, da se je vse čudilo, kako more živeti ob tako pičli hrani; in če je moral biti pri sijajnih pojedinah, si je vselej izbral najslabše in še tega čisto malo. Na ponudbo je imel najlepših oblačil, a izbiral si je najpreprostejšo in ponošeno; pod obleko pa je nosil za pokoro trde in zbadljive reči. Pripravljeno mu je bilo mehko klečalo, a klečal je le na trdih tleh in še v mrzlih nočeh je vstajal k molitvi. Imel je mehko posteljo in ker si je ni mogel z drugo zamenjati, podkladal si je polen in dil, da si je na trdem privoščil nekoliko počitka. Pri vseh svojih opravilih si je izvolil vselej najrajše to, kar mu je bilo obtežno in neprijetno, posnemaje Jezusa, ki si je bil odbral na zemlji le trpljenje in neprijetnosti za svoj delež.

Hud, pa zdrav tobak.

udno to, da imajo mestni učenci nekak strah, ali kaj bi rekel, spoštovanje do krepkih kmečkih součencev.

Še jaz, mislite si, ki sem doma pod slamnato streho, sem v prvi latinski šoli v Ljubljani svoji materi pokazal na ulici součenca Petelina z besedami: „Mama, glejte, ta-le je najmočnejši v naši šoli!“

Najmočnejši, to je imelo veljavo, ne najmarljivejši, ne najbolj nadarjeni. Prav seveda ni tako, a je bilo tako v naših dneh.

Kaj čuda torej, da je bil mali, bledi Julče, sinček cesarskega logarja, posebno ponosen na to, da je bil ž njim prijazen in dober — Pohlinov Polde.

Dobro je bilo to prijateljstvo! Ko je Polde v šoli vil in sukal svoje tovariše, je bil Julče brez skrbi. In